

Plant en pil og bliv dus med de vilde bier

AF **YOKO L. DUPONT**, SEKTION FOR PLANTE- OG INSEKTØKOLOGI,
INSTITUT FOR BIOSCIENCE, AARHUS UNIVERSITET

Vinteren har sluppet sit tag, og naturen er vågnet igen. På en af de tidlige forårsdage, hvor solen skinner, årets første blomster er sprunget ud, og insekterne er på vingerne, kan man være heldig at få et indblik i de vilde biers fascinerende verden.

Mange kender honningbierne (1), som kan være meget talrige, og flittigt samler honning fra f.eks. pletter af hvidkløver i græsplænen om sommeren. De fleste kender også til humlebierne, de hyggeligt brummende, pelsede bier, hvis overvintrede dronninger kommer frem så tidligt som marts. Men bierne omfatter også mindre iøjnefaldende insekter. Lidt mere præcist er der for Danmark fundet i alt 285 arter, dvs. forskellige slags af vilde bier. Langt hovedparten er små brunlige eller grålige dyr, som man ikke ved første øjekast lægger særligt mærke til. I modsætning til honningbierne og humlebierne, som bor i kolonier, lever de fleste vilde bier enligt. Det vil sige, at en enkelt hun opfostrer sit eget afkom – ofte i størrelsesordenen 10–20 per hun. Vilde bier er derfor ofte ikke så talrige som de sociale honning- og humlebier. Men når først man får øjnene op for de små kræ, kan man blive helt tryllebundet af deres adfærd og levevis.

▼ *Honningbi på vej hen til nogle ribsblomster (fra venstre) og en jordbi (forneden).*

FOTOGRAFI: YOKO L. DUPONT

▼ *Han af jordbi på en hunlig pilerakle.*

FOTOGRAFI: CHARLOTTE SKOV

3

▲ *Rødpelset jordbi på en hanlig pilerakle.*

FOTOGRAFI: CHARLOTTE SKOV

En blomstrende pil er et godt sted at kigge på vilde bier. Pil er nemlig guf for bier. Det samme er ribsblomster. På en dejlig forårsdag, hvor det er lidt lunt i vejret og vinden ikke er for stærk, kan man være heldig at se de vilde bier folde sig ud. Fra sidst på formiddagen til hen på eftermiddagen kan der være en heftig aktivitet af vilde bier omkring de blomstrende buske. Små grå-brune han-bier (2) sværmer omkring blomsterne i deres søgen efter hunner. Kun kortvarigt lander de på blomsterne for at tage lidt nektar. Hunnerne, der som regel er lidt større og mere robuste, er derimod mere optagede af at samle både pollen og nektar fra blomsterne. De har travlt med at proviantere, så de kan bygge rede og lægge æg. Mange af de vilde forårsbier bygger reder i jorden. Moderbierne laver en madpakke bestående af pollen og nektar, som lægges i reden sammen med æggene. Når larverne klækkes, lever de af denne proviant, forpupper sig og overvintrer helt til næste forår.

▲ *En redeindgang for en jordboende bi*
– sandsynligvis rødpelet jordbi.

FOTOGRAFI: CHARLOTTE SKOV

Flere af de vilde bier, som besøger pileblomster, er strengt knyttet til pil. Faktisk kan deres larver slet ikke udvikles på pollen fra andre planter. Det gælder f.eks. jordbierne hvidbrystet jordbi, *Andrena vaga*, eller forårsjordbi, *Andrena praecox*. Andre vilde bier er lidt mindre kræsne. Den iøjnefaldende orangerøde rødpelet jordbi, *Andrena fulva*, er et almindeligt syn i haver og parker. Her kan den ses i mange forskellige blomster – blandt andet blomstrende frugttræer og bærbuske, mælkebøtter, tusindfryd og forskellige pryplanter (3). Jordbierne bygger, som deres navn antyder, deres reder i jorden. Rødpelet jordbi bygger gerne reder i græsplæner. Man kan se redens indgang som en lille jordbunke med et hul, lidt større end en havemyres tue (4).

Ikke alle bier samler pollen og bygger rede. Flere forskellige slags bier lever af at snylte på de hårdtarbejdende redebyggende bier (5). Snyltebier trænger ind i deres værter rede og lægger æg, som klækkes og lever af værtens forråd.

Bier er derfor ikke kun honningbier. Hvis du vil vide mere om vilde bier og deres mangfoldighed, kan du læse mere i serien Natur og Museum om vilde bier (Natur og Museum 2013, bind 1).

▼ *En hvepsebi, *Nomada marshamella*, som snylter på jordbier.*

FOTOGRAFI: YOKO L. DUPONT

